

AMPLIFY

Uczyn przyszłość
Europy swoją

**Centralne miejsce kultury w Europie przyszłości:
rekomendacje zbiorcze projektu Amplify**

Nadbałtyckie
Centrum Kultury
Gdańsk

Instytucja Kultury Samorządu
Województwa Pomorskiego

European Parliament

Wstęp

Komisja Europejska, Parlament Europejski i Rada Europy zainauguowały wiosną 2021 roku **Konferencję w sprawie przyszłości Europy (Conference of the Future of Europe)**. Założonym celem Konferencji miało być zebranie informacji i wskazanie kierunków rozwoju UE w takich obszarach jak:

- zmiana ekologiczna,
- zmiana cyfrowa,
- bezpieczeństwo ekonomiczne,
- odbudowa społeczna po pandemii COVID-19.

Konferencję planowano także jako przestrzeń umożliwiającą mieszkańcom UE przedstawienie unijnym operatorom, jakich problemów doświadczają, jakie mają potrzeby, jakie ich zdaniem wyzwania stoją przed UE w ww. obszarach. Aby uzyskać pełen obraz sytuacji, zamierzano na etapie przygotowania Konferencji oraz w ramach Panelu Obywatelskiego, panelu ekspertów oraz dyskusji plenarnej włączyć osoby z różnorodnych grup – w tym z grup zwykle pomijanych, których głos najczęściej nie jest brany pod uwagę.

Mimo takich założeń w procesie przygotowania Konferencji niewiele uwagi poświęcono różnorodności. Nie podjęto lub podjęto mało skutecznie próby wysłuchania i zaangażowania grup marginalizowanych. W związku z tym w październiku 2021 roku ponad pięćdziesiąt europejskich organizacji działających na rzecz budowania społeczeństwa obywatelskiego wystosowało list otwarty do Zarządu Konferencji. Wyrazili w nim swoje zaniepokojenie brakiem w programie Konferencji głosu grup marginalizowanych. Przekazali też rekomendacje działań, które organizatorzy Konferencji powinni podjąć w celu naprawienia tego błędu. Wśród nich znalazły się m.in. postulaty wdrożenia oceny różnorodności oraz powołania Rady ds. Inkluzyjności Konferencji. W odpowiedzi organizatorzy poinformowali, że rozumieją ten list, jako wezwanie do wdrażania włączających i sprawiedliwych praktyk na poziomie europejskim, tak w ramach do Konferencji, jak i poza nią. Mimo tych słabości, Konferencja jest jedną z dróg prowadzących do zmiany społecznej.

Kultura i polityka kulturalna są często pomijane lub niedoceniane. Konferencja to szansa, by ulokować kulturę w centralnym punkcie europejskiej przyszłości. Głównym celem projektu **Amplify: Uczyń przyszłość Europy swoją** jest włączenie do Konferencji głosów grup niedoreprezentowanych w sektorze kultury. Amplify bazuje na dyskursie publicznym podkreślającym konieczność wyznaczenia dostępnych i integracyjnych ścieżek dla osób marginalizowanych – tak aby mogły one uczestniczyć w sektorze kultury w krajach Europy.

W ramach Amplify w dwunastu krajach Unii Europejskiej powołano specjalne ośrodki (tzw. **huby**). Jesienią 2021 roku każdy z hubów przeprowadził warsztaty, na których osoby z różnych grup z sektora kultury opracowały dla UE rekomendacje dotyczące obszaru kultury. Szczególny nacisk położono na wysłuchanie tych osób i grup, które mają utrudniony dostęp do kultury i nie są uwzględniane przy podejmowaniu decyzji. Każdy z uczestniczących krajów odpowiedzialny był za przygotowanie odrębnego zbioru rekomendacji, a następnie koordynator projektu, Culture Action Europe, opracował niniejsze „Rekomendacje zbiorcze w ramach projektu Amplify”.

Za organizacją działań polskiego huba Amplify odpowiedzialne było Nadbałtyckie Centrum Kultury w Gdańsku.

Kluczowe obszary zainteresowania

Niniejszy dokument stanowi syntezę rekomendacji i opinii każdego z dwunastu hubów Amplify. W pierwszej kolejności prezentujemy diagnozy problemów, które uczestnicy/cy projektu wskazali jako najbardziej dotkliwe dla grup niedoreprezentowanych w Europie.

Jednym z obszarów wymagających najpilniejszej uwagi jest **kwestia zaniedbań klimatycznych**, którą huby określiły jako sytuację niebezpieczną, wymagającą innowacyjnych, kreatywnych, różnorodnych i zrównoważonych rozwiązań.

Huby skupiły się również na relacjach między europejskimi społecznościami oraz instytucjami powołanymi do służenia im. Jeden z kluczowych obszarów dyskusji skoncentrował się tu wokół **sposobu strukturyzowania programów grantowych: wskazano, że w obecnym kształcie programy te utrudniają wnioskowanie niezależnym artystkom/om oraz małym i mikroorganizacjom**. Sfera kultury (zwłaszcza organizacje pozarządowe) zмага się też z **problemem utrudnionej profesjonalizacji kadr** spowodowanym brakiem dedykowanego finansowania lub systemowego porozumienia.

Następnie, adresując rosnące społeczne nierówności i polaryzację, huby rozważyły, w jaki sposób **działania europejskich instytucji powinny chronić dobrobyt i godne życie jednostek oraz społeczności**. Omówiono **problem nierównego dostępu do uczestnictwa w kulturze** i wskazano, że jest on spowodowany różnicami społecznymi wynikającymi z różnic klasowych, ubóstwa, niepełnosprawności, płci, pochodzenia etnicznego, wieku i orientacji seksualnej. Uczestnicy/cy dyskusji uznali, że **możliwość podjęcia bezpośrednich działań przez podmioty kreatywne i kulturalne w europejskim procesie decyzyjnym jest obecnie ograniczona**.

Biorąc pod uwagę europejskie podmioty twórcze i kulturalne, zauważono także, że możliwość nawiązania i prowadzenia współpracy między małymi podmiotami jest ograniczona z powodu braku infrastruktury, mobilności i środków umożliwiających łączenie podmiotów z peryferiów. Stwierdzono, że **potrzebne jest większe zaangażowanie na poziomie lokalnym, by wspierać podmioty kultury pracujące z grupami marginalizowanymi**, tak aby zwiększyć dostępność oferty i poprawić łączność z projektami i inicjatywami na poziomie unijnym.

Rozważając kwestie związane z młodzieżą i edukacją, huby zwróciły uwagę, że **dostęp do sztuki i przestrzeni kultury obecnie nie jest uważany za priorytetowy w rozwoju młodych pokoleń**. Ponadto, **przestrzeń dla sztuki i kultury w szkołach kurczą się, a edukacja artystyczna znika** w szkołach całej Europy.

Poniższe rekomendacje zostały opracowane w celu odniesienia się do kluczowych obszarów zainteresowania Konferencji. Dokument zawiera również dział Uzasadnienia, w którym znajdują się dodatkowe informacje dotyczące sposobu, w jaki każda rekomendacja została opracowana w danym hubie.

Rekomendacje

- Należy zająć się fatalną kombinacją klimatycznych zaniedbań i politycznej beczynności, które zagrażają społecznościom i ich przyszłości. Sfera sztuki i kultury powinna zostać włączona w walkę z kryzysem klimatycznym.
- Należy zagwarantować warunki dla godnego życia. Przerwać logikę wyzysku, niepewności i marginalizacji. Wdrożyć pedagogikę wspólnego dobra, która obejmuje eksperymentalne i oparte na współpracy praktyki w lokalnych społecznościach. Należy stworzyć gwarancje instytucjonalne, tak aby miejsce przecięcia się sfery kultury, budowania społeczności i dobrobytu znalazło się w centrum polityki społecznej.
- Należy wzmocnić partycypację różnych społeczności. Instytucje unijne wymagają uwspółcześnienia i transformacji – z tych, które postrzega się wyłącznie w kategoriach możliwości pozyskania wsparcia finansowego, w takie, które ustanawiają ramy wzmacniające społeczności. Oddolne procesy partycypacyjne są kluczowe dla stworzenia nowych modeli zarządzania wspólnym dobrem.
- Należy promować zmiany systemowe poprzez tworzenie synergii między różnymi sektorami, zapewniając szkolenia oraz łącząc zasoby i wiedzę w ramach współpracy międzysektorowej.
- Należy włączyć młodzież w długofalowe podejmowanie decyzji dotyczących przyszłości Europy. Trzeba wzmocnić rady młodzieżowe poprzez włączenie w nie młodych, wschodzących artystów oraz rozwijać możliwości, które jeszcze bardziej zaangażują młodzież w unijne procesy zarządzania.
- Należy włączyć edukację artystyczną do zajęć szkolnych i programów instytucji edukacyjnych. Jest to niezbędne dla wykorzenienia nierówności społecznych, rasizmu, dyskryminacji, a także dla rozwijania umiejętności krytycznego myślenia.
- Należy przeprojektować i przemyśleć strategie, by w pełni wspierać rozwój zróżnicowanych, wspólnotowych i międzysektorowych ekosystemów kulturalnych. Prawa kulturalne – takie jak dostępność, partycypacja, prawo do twórczości, równe szanse, sprawiedliwe warunki pracy i decentralizacja – muszą zainspirować powstanie nowych ram legislacyjnych. Powinny one zapewnić rzeczywiste, aktywne i bezpośrednie uczestnictwo oraz traktować priorytetowo społeczności niedostatecznie reprezentowane.
- Należy aktywować procesy twórcze, kulturowe i społeczne w grupach marginalizowanych poprzez wywieranie presji na instytucje, by zintensyfikowały swoją pracę na tym polu. W tym celu trzeba wykorzystywać istniejącą wiedzę i praktyki zakorzenione na danych terytoriach oraz wspierać nauczanie międzykulturowe.
- Należy zdecentralizować unijny system finansowania poprzez uczynienie grantów dostępnymi dla wszystkich i elastycznymi. Trzeba sprawić, by regionalne i miejskie instytucje unijne – zwłaszcza na obszarach peryferyjnych i pozamiejskich – znalazły się bliżej ludzi, tak aby zapewnić pomoc przy budowaniu projektów, finansowaniu

i wymianie. Z pomocą dodatkowych szkoleń, profesjonalizacji i możliwości wzajemnego uczenia się należy rozwijać potencjał sektora kultury w zakresie zrównoważonego finansowania.

Uzasadnienia

Należy zająć się fatalną kombinacją klimatycznych zaniedbań i politycznej beczynności, które zagrażają społecznościom i ich przyszłości. Sfera sztuki i kultury powinna zostać włączona w walkę z kryzysem klimatycznym.

Holenderski hub Amplify zwraca uwagę na zmiany klimatyczne, stawiając następujące pytanie: „Czy tego lata chcielibyście utonąć w Maastricht, czy może spłonąć żywcem w Atenach?”. Taki sugestywny obraz „ma na celu uświadomienie ludziom, że działania podjęte dzisiaj mają wpływ na naszą przyszłość”, a także zwrócenie uwagi na „zabójczą kombinację lekceważenia klimatu i programów politycznych, które rzucają istnienie ludzkie na pastwę żywiołów”. Grecki hub przedstawia następującą rekomendację: „Strategie powinny koncentrować się na kompaniach, które zanieczyszczają środowisko, a nie na pojedynczych obywatelach; powinny skupiać się na systemowym projektowaniu i planowaniu (dotyczy to różnego rodzaju systemów, np. na polu infrastruktury, działań kulturalnych itd.). Należy informować na bieżąco o konsekwencjach zmian klimatycznych i o tym, co możemy zrobić, aby je załagodzić, tak aby nieść nadzieję zamiast wzbudzać strach”.

Należy zagwarantować warunki dla godnego życia. Przerwać logikę wyzysku, niepewności i marginalizacji. Wdrożyć pedagogikę wspólnego dobra, która obejmuje eksperymentalne i oparte na współpracy praktyki w lokalnych społecznościach. Należy stworzyć gwarancje instytucjonalne, tak aby miejsce przecięcia się sfery kultury, budowania społeczności i dobrobytu znalazło się w centrum polityki społecznej.

Węgierski hub Amplify stawia w swoich rekomendacjach następujące pytanie: „Jak sprawić, by obraz dzisiejszego globalnie zmieniającego się świata znalazł odzwierciedlenie w sposobie funkcjonowania europejskich instytucji, których modyfikacje powinny być definiowane przez wyzwania wewnętrzne i zewnętrzne?”. Jego odpowiedzią jest „znalezienie instytucjonalnych zabezpieczeń zapewniających, że kultura i jej efekty (budowanie społeczności, dobrobyt) znajdują się w centrum polityki społecznej”. Hiszpański hub Amplify rozwija ten wątek, dodając konkretne rekomendacje, w tym propozycję „podstawowego czynszu na poziomie europejskim”, który mógłby zagwarantować minimalne warunki dla godnego życia. Umożliwiłoby to podmiotom kultury rozwijanie projektów łączących różne terytoria i kultury, odpowiadających na wyzwania dotyczące różnic na terenach wiejskich, wdrażających pedagogikę wspólnego dobra z jej praktyką współpracy, facylitowania i dzielenia się wiedzą oraz otwierających możliwości

eksperymentowania w społecznościach lokalnych w celu przyspieszenia procesu zerwania z logiką wyzysku, niepewności i marginalizacji”.

Rumuński hub Amplify także przedstawia konkretną rekomendację, aby skupić się na wsparciu i pomocy „osobom starszym i niepełnosprawnym w przezwyciężeniu samotności i wykluczenia społecznego [jako sposobu na budowanie] pomocnej Europy [i] społeczności bardziej przyjaznej dla nieuprzywilejowanych grup”.

Wreszcie, szwedzki hub Amplify zaleca otwartość i współczucie wewnątrz i poza Europą poprzez „uznanie kultury za podstawową formę wszelkiej ludzkiej ekspresji i podstawę wolności wypowiedzi. Swoboda wyrażania siebie poprzez sztukę i kulturę jest warunkiem, którego spełnienie prowadzić będzie do pozytywnego rozwoju przyszłego świata. Społeczności mające bogate życie kulturalne są także bogate w innowacje, które będą miały kluczowe znaczenie dla rozwiązania złożonych wyzwań teraźniejszości”.

Należy wzmocnić partycypację społeczności. Instytucje unijne wymagają uwspółcześnienia i transformacji – z tych, które postrzega się wyłącznie w kategoriach możliwości pozyskania wsparcia finansowego, w takie, które ustanawiają ramy wzmacniające społeczności. Oddolne procesy partycypacyjne są kluczowe dla stworzenia nowych modeli zarządzania wspólnym dobrem.

Hiszpański hub Amplify dostarcza podstawowych informacji, podkreślając „pilną potrzebę poprawy, adaptacji i wdrożenia mechanizmów ukierunkowanych na projekty wprowadzające zbiorowe praktyki i zapewniające realną, aktywną i bezpośrednią partycypację. Taki charakter projektów ułatwiać ma sprawowanie rządów przez obywateli, co z kolei pozwoli zaspakajać rzeczywiste potrzeby różnych populacji oraz promować różne rodzaje wiedzy i praktyk zakorzenionych na różnych terytoriach oraz innych modeli zarządzania dobrem wspólnym”. Grecki hub Amplify popiera tę opinię w swojej rekomendacji, która mówi, że „rola Rady Europy musi zostać unowocześniona tak, aby z instytucji postrzeganej jako ta, która stanowi o możliwościach finansowania, Rada stała się instytucją kształtującą politykę dedykowaną wzmacnianiu społeczności”.

Polski hub Amplify zaleca „udział twórców i odbiorców w procesach podejmowania decyzji [poprzez] włączanie w te procesy grup docelowych – od momentu planowania do zakończenia projektu, [do czego prowadzić ma] sieciowanie, tworzenie inkubatorów oraz przestrzeni międzykulturowej wymiany i inspiracji dla osób podejmujących decyzje na polu zarządzania kulturą”.

Rumuński hub Amplify zgadza się, że kluczowym celem procesów powinno być wywieranie długofalowego wpływu i dodając, że „rezultaty projektów finansowanych z funduszy unijnych muszą brać pod uwagę skuteczność w średnio- i długoterminowym oddziaływaniu na sytuację osób z grupy docelowej”. Hiszpański hub Amplify zgadza się z tą rekomendacją, zalecając [projektowanie] „długoterminowych wizji, w które wpisana jest suwerenność kulturowa i nacisk na wspólne procesy twórcze oraz dla których początkiem są potrzeby społeczności. Ich celem ma być tworzenie żywotnych projektów o rzeczywistych i trwałych skutkach oraz ułatwanie budowania sieci współpracy pomiędzy różnymi podmiotami”.

Należy promować zmiany systemowe poprzez tworzenie synergii między różnymi sektorami, zapewniając szkolenia oraz łącząc zasoby i wiedzę w ramach współpracy międzysektorowej.

Jeśli chodzi o rosnące wysiłki podejmowane na rzecz współpracy, huby Amplify przedstawiły konkretne rekomendacje, w tym zasugerowały utworzenie „platformy umożliwiającej artystom i organizacjom łączenie się w oparciu o gatunki sztuki, wyznawane wartości, cele itd.” [Dania]; udzielenie „wsparcia dla synergii wygenerowanych poprzez udział w sojuszach/sieciach współpracy różnych sektorów w celu promowania systemowej zmiany” [Włochy] oraz „umocnienie na wszystkich poziomach inicjatyw skupionych na międzysektorowym sieciowaniu europejskich podmiotów – począwszy od wspólnych szkoleń do współpracy naukowej i kulturalnej (dzielenie się zasobami, danymi, mobilność itd.)” [Francja]. Kolejną bardzo konkretną rekomendacją przedstawioną przez francuski hub Amplify jest „lepsza reprezentacja Europy na wszystkich poziomach (lokalnym, regionalnym, narodowym i międzynarodowym) oraz łączenie podmiotów z różnych terytoriów i umożliwianie spotkań [poprzez] oferowanie mobilności terytoriom peryferyjnym, jak również łączenie terytoriów”.

Na poziomie UE, włoski hub Amplify zaleca „promowanie łączności między danym terytorium a instytucjami unijnymi poprzez rozpowszechnianie wiedzy na temat działań Unii Europejskiej podejmowanych w różnych sektorach oraz tworzenie okazji do dyskusji”. Węgierski hub Amplify dodaje zalecenie promowania „kultury poprzez wspólne europejskie instrumenty zachęcające wszystkich obywateli do aktywnej partycypacji. Jedynie wspólne projekty w sferze kultury mogą lepiej zintegrować marginalizowane mniejszości ludzi samotnych, starszych lub odmiennego pochodzenia etnicznego”.

Należy włączyć młodzież w długofalowe podejmowanie decyzji dotyczących przyszłości Europy. Trzeba wzmocnić rady młodzieżowe poprzez włączenie w nie młodych, wschodzących artystów oraz rozwijać możliwości, które jeszcze bardziej zaangażują młodzież w unijne procesy zarządzania.

Duński hub Amplify stwierdza, że „aktywne zaangażowanie młodzieży w sprawy Unii Europejskiej ma wielkie znaczenie z dwóch przyczyn: A) młodzież reprezentuje masę krytyczną, która może pomóc w wyznaczeniu kierunku rozwoju Unii, i B) młodzież to przyszłe pokolenie prawodawców, które powinno czuć się komfortowo w obszarze UE i uważać kwestie Unii za istotne dla własnego życia”. Hub konkretnie zaleca „ustanowienie rad młodzieżowych”. Włoski hub Amplify popiera opinię o konieczności zaangażowania młodzieży, przedstawiając rekomendację „promowania możliwości szkoleń o charakterze społecznym, kulturowym i twórczym dla młodzieży”. Rumuński hub Amplify zaleca, aby „[uczynić] finansowanie kultury i przestrzenie twórcze dostępnymi dla młodych wschodzących artystów”, co popiera też szwedzki hub Amplify, przedstawiając swoją rekomendację umożliwienia „dostępu do kultury i sztuki, które zapewniają – szczególnie dzieciom i młodzieży – możliwość niezależnego kształtowania swojej tożsamości”.

Należy włączyć edukację artystyczną do zajęć szkolnych i programów instytucji edukacyjnych. Jest to niezbędne dla wykorzenienia nierówności społecznych, rasizmu, dyskryminacji, a także dla rozwijania umiejętności krytycznego myślenia.

Portugalski hub Amplify wskazuje na potrzebę „docenienia edukacji i niezawodowych działań artystycznych”, stwierdzając, że „edukacja artystyczna ma fundamentalne znaczenie dla autonomii terytoriów i rozwoju ich obywateli”.

Grecki hub Amplify dodaje swoją rekomendację, w której zaleca „przywrócenie i podwyższenie znaczenia roli edukatorów artystycznych w procesie edukacji podstawowej, zwiększenie liczby godzin zajęć edukacji artystycznej w szkołach, dostęp do funduszy i zasobów przeznaczonych na edukację artystyczną, stałe etaty dla nauczycieli przedmiotów artystycznych w instytucjach edukacji oraz zapewnienie w szkołach przestrzeni dla sztuki i twórczości”. Włoski hub Amplify zaleca także promowanie „możliwości szkoleń o charakterze społecznym, kulturowym i twórczym dla młodzieży”.

Słoweński hub Amplify stwierdza, że „kluczowym warunkiem dla zapewnienia, że oferta wysokiej jakości w różnych dziedzinach kultury i sztuki pozostaje rozproszona i dostępna we wszystkich regionach jest integracja międzykulturowa, zwłaszcza w sferze edukacji i związanego z nim sektora badawczego. Podstawowe badania pogłębione na polu dziedzictwa kulturowego, sztuki wizualnej, architektury, projektowania i innych elementów twórczości kulturowej stanowią niezbędną bazę dla działań twórczych”.

Należy przeprojektować i przemyśleć strategie, by w pełni wspierać rozwój zróżnicowanych, wspólnotowych i międzysektorowych ekosystemów kulturalnych. Prawa kulturalne – takie jak dostępność, partycypacja, prawo do twórczości, równe szanse, sprawiedliwe warunki pracy i decentralizacja – muszą zainspirować powstanie nowych ram legislacyjnych. Powinny one zapewnić rzeczywiste, aktywne i bezpośrednie uczestnictwo oraz traktować priorytetowo społeczności niedostatecznie reprezentowane.

Holenderski hub Amplify wylicza kilka kluczowych sfer, na których – jak uważa – należy się skoncentrować, by uczynić je bardziej dostępnymi dla społeczności niedoreprezentowanych. Przedstawione pomysły dotyczą „zwiększenia informacji na temat praw pracowniczych niezależnych wykonawców, sprawiedliwej gospodarki, indywidualizacji i migracji ekonomicznej”, „zwiększenia informacji na temat chorób psychicznych oraz pracy na rzecz godnej reprezentacji tego problemu wśród zainteresowanych stron”, „zwiększenia informacji o »kochających rodzinach nienormatywnych« oraz potrzeby normalizacji i emancypacji np. rodziców LGBTQI poprzez pokazanie ich szczęścia oraz zmagania prawnego i społecznego”, a także „włączenia osób niepełnosprawnych w kulturową i edukacyjną tkankę społeczną, ponieważ różnorodność jest niezbędna dla innowacji naszych społeczeństw i ich większego zrównoważenia”.

Na poziomie społeczności, duński hub Amplify zaleca „podejmowanie ciągłych wysiłków na rzecz rozwoju i inkluzywności, poprzez rzeczywiste wsłuchiwanie się w głosy ludzi”. Polski hub Amplify rekomenduje zapewnienie „równości i powszechnego dostępu do kultury i sztuki [poprzez] zapewnienie każdemu dziecku prawdziwego doświadczenia bycia odbiorcą sztuki teatralnej, wystawy itd.; darmowy wstęp do instytucji kultury [i] stypendia artystyczne dla dzieci, które borykają się z ograniczeniami finansowymi”.

Na poziomie strategii, grecki hub Amplify rekomenduje „utworzenie ram legislacyjnych obejmujących całe spektrum kultury [w] zaplanowanych długoterminowo strategiach i działaniach, gwarantujących równość prawną zawodom artystycznym”. Hiszpański hub Amplify dodaje swoje zalecenie „przeprojektowania i przemyślenia strategii, które całkowicie wspierają rozwój ekosystemów kultury społecznościowej w celu rozwijania międzysektorowych projektów na terenach zamieszkałych przez marginalizowane i wrażliwe społeczności.”

Należy aktywować procesy twórcze, kulturowe i społeczne w grupach marginalizowanych poprzez wywieranie presji na instytucje, by zintensyfikowały swoją pracę na tym polu. W tym celu trzeba wykorzystywać istniejącą wiedzę i praktyki zakorzenione na danych terytoriach oraz wspierać nauczanie międzykulturowe.

Z punktu widzenia procesów, włoski hub Amplify zaleca „aktywowanie w marginalizowanych kontekstach procesów twórczych, kulturalnych i społecznych, a także wywieranie nacisku na instytucje, by oddziaływanie ich pracy na tych polach było możliwie szerokie”. Rekomendacja greckiego huba Amplify dotycząca pracy nad zmianami polega na „wykorzystaniu utrwalonej wiedzy w oddolnych procesach partycypacyjnych, łącznie ze zmianą przeznaczenia nieużywanej infrastruktury w obszarach wiejskich; mapowaniem, uczeniem się i zwróceniem uwagi na doświadczenie pochodzące bezpośrednio z obszarów, od aktywnych, oddolnych kolektywów i grup kulturowych, poprzez obustronne procesy uczenia się. Są one efektywne w swoich działaniach, zabezpieczając finansowanie i wsparcie przy wykorzystaniu alternatywnych ścieżek gospodarki solidarnościowej. Procesy podejmowania decyzji i projektowania polityki powinny wymagać badań nad specyfiką każdego sektora, w tym wizyt w terenie i ocen na miejscu z udziałem przedstawicieli i obywateli w każdym wieku. Te metody wzmocnią wysiłki na rzecz decentralizacji władzy”. Polski hub Amplify podkreśla również jak ważne, zarówno dla twórców, jak i decydentów, jest międzykulturowe wzajemne inspirowanie i uczenie się.

Należy zdecentralizować unijny system finansowania poprzez uczynienie grantów dostępnymi dla wszystkich i elastycznymi. Trzeba sprawić, by regionalne i miejskie instytucje unijne – zwłaszcza na obszarach peryferyjnych i pozamiejskich – znalazły się bliżej ludzi, tak aby zapewnić pomoc przy budowaniu projektów, finansowaniu i wymianie. Z pomocą dodatkowych szkoleń, profesjonalizacji i możliwości wzajemnego uczenia się należy rozwijać potencjał sektora kultury w zakresie zrównoważonego finansowania.

Duński hub Amplify stwierdza, że „jedną z wielu przyczyn, dla których Unia Europejska wydaje się odległa od obywateli, jest brak jej lokalnej obecności”. Odnosząc się do tego stwierdzenia, hub rekomenduje „otwarcie regionalnych i miejskich biur, gdzie ludzie mogliby uzyskać wsparcie przy budowaniu projektów, finansowaniu ich, wymianie w ramach programu Erasmus [itd.], [w celu] wzmocnienia widoczności, zwłaszcza na terenach wiejskich”. Włoski hub Amplify dodaje tu swoje zalecenie, aby skupić się „nie tylko na związkach pomiędzy miastami i terenami wiejskimi, ale także na związkach pomiędzy różnymi kontekstami miejskimi i aby zachęcać większą liczbę podmiotów świadczących usługi kulturalne lub społeczne do obecności na takich terenach”.

Portugalski hub Amplify rekomenduje „zdecentralizowanie i dywersyfikację produkcji i oferty kulturalne [w celu] promowania długoterminowych strategii, które napędzać będą rozwój lokalny. Doświadczenia kulturalne poprawiają dobrostan i wzmacniają poczucie przynależności, tworząc wspólny fundament dla wartości i praktyk obywatelskich”. Szwedzki hub Amplify w kwestii rozwoju lokalnego dodaje swoje zalecenie „wspierania innowacyjnych mikroorganizacji i artystów działających lokalnie i na arenie międzynarodowej”. Słoweński hub Amplify obok konieczności

wsparcia organizacji i artystów zaleca także „silniejsze wsparcie i budowanie możliwości zaangażowania publiczności w kulturę na poziomie lokalnym”.

Duński hub Amplify szczególnie zaleca „stworzenie przewodnika, który byłby łatwy do zrozumienia” w celu zwiększenia dostępności funduszy unijnych i aplikowania o nie „zwłaszcza przez grupy niedostatecznie reprezentowane”. Francuski hub Amplify dodaje, że „inżynieria projektów [...] i europejskie zarządzanie projektami [powinno być] dostępne i zrozumiałe dla uzyskania lepszego porozumienia”. Polski hub Amplify kontynuuje ten wątek, przytaczając konkretne przykłady na to, jak uczynić fundusze unijne bardziej dostępnymi, łącznie z pomysłami wdrożenia „większej elastyczności: [uznania] procesu i jego rezultatów [za] ważniejsze niż ścisłe trzymanie się procedur”, „zapewnienia dostępu do funduszy twórcom-imigrantom czekającym na zalegalizowanie pobytu” oraz określenie „bardziej realistycznego (niższego) dopasowywania funduszy”.

Należy zauważyć, że poprawa możliwości związanych z finansowaniem unijnym nie tylko zwiększa ich dostępność dla artystów i organizacji, ale także umożliwia bardziej zrównoważone i długoterminowe inwestycje. Francuski hub Amplify stwierdza, że „kultura powinna być włączona do programów klimatycznych w celu promowania podejścia międzysektorowego, tak aby nadać wartość rozwiązaniom alternatywnym, współpracy i eksperymentom”. Grecki hub Amplify dodaje, że powinna istnieć „oferta rozwijania potencjału dla sektora kultury w zakresie zrównoważenia finansowego, w celu zapewnienia efektywnego zarządzania tymi funduszami”.

Dyskusja pomiędzy hubami Amplify dotyczyła również decentralizacji finansowania. W swoich rekomendacjach grecki hub Amplify stwierdza, że powinny zostać ustanowione „finansowanie dla działań lokalnych oraz lokalne instytucje finansowania, tak aby zdecentralizować zarządzanie rządowe i instytucjonalne”. Słoweński hub Amplify także opowiada się za tym, stwierdzając, że „międzynarodowe projekty kulturalne wspierane przez programy unijne pilnie potrzebują ustanowienia systemu grantowego na poziomie narodowym i lokalnym (regionalnym). Dlatego konieczne jest utworzenie dedykowanych zasobów finansowych przeznaczonych na międzynarodową współpracę w sferze kultury”.

Słoweński hub Amplify przedstawił ważne informacje ukazujące dlaczego wspieranie profesjonalizacji jest sprawą kluczową. Stwierdził, że „sfera kultury (zwłaszcza organizacje pozarządowe) zmagają się z problemem utrudnionej profesjonalizacji kadr, co spowodowane jest brakiem dedykowanych funduszy, umów systemowych, dokumentów strategicznych itd., które pokazałyby, że decydenci rozumieją, dlaczego profesjonalizacja kadr jest konieczna. Rzeczą katastrofalną dla sektora jest działanie w nieprofesjonalnym środowisku na poziomie pracy, który wymaga profesjonalizmu”. Konkretna rekomendacja tego hubu to „wprowadzenie bonu kulturalnego dostępnego dla wszystkich obywateli [...] tak, aby zaimplementować strategię profesjonalizacji lokalnych środowisk przy wykorzystaniu dedykowanych funduszy unijnych (także we współpracy z sektorem edukacji)”. Włoski hub Amplify dodaje potrzebę skoncentrowania się na budowaniu procesów, rekomendując zwłaszcza „większe inwestycje w sektor twórczy i kulturalny, szczególnie kiedy przychodzi do aktualizowania umiejętności profesjonalistów i systemów w zakresie oceny i pomiaru społecznego wpływu kultury i twórczości”.

Czym jest Amplify?

Amplify: Uczyń przyszłość Europy swoją to projekt mający na celu podniesienie świadomości oraz strategiczne zaangażowanie społeczności marginalizowanych i niedoreprezentowanych w sektorze kultury w proces przygotowania Konferencji w sprawie przyszłości Europy (Conference of the Future of Europe). Amplify działa na rzecz zwiększenia różnorodności głosów włączonych w ten unijny projekt, poprzez zbieranie pomysłów, propozycji, rekomendacji i obaw dotyczących wizji kultury w przyszłości UE.

Projekt oparto na działaniach, które objęły dwanaście krajów unijnych: Francję, Grecję, Węgry, Włochy, Holandię, Polskę, Portugalię, Rumunię, Słowenię, Hiszpanię i Szwecję. W każdym z nich Amplify zgromadziło inicjatywy, organizacje i/lub mediator_ki/ów skupionych na niedostatecznie reprezentowanych społecznościach i/lub obywatel_kach/ach, którzy mają mniejsze szanse na zaangażowanie się w dialog i działania unijne. Jesienią 2021 roku uczestni_czki/cy każdego z hubów Amplify zebrali się w grupach roboczych, aby wspólnie opracować rekomendacje, które następnie – przed rozpoczęciem Sesji Plenarnych (październik i listopad) – przesłano na platformę cyfrową Konferencji. We wszystkich krajach ponad trzysta osób uczestniczyło w procesie przygotowywania rekomendacji. Za organizacją działań polskiego huba Amplify odpowiedzialne było Nadbałtyckie Centrum Kultury w Gdańsku.

Amplify bazuje na dyskursie publicznym podkreślającym konieczność wyznaczenia dostępnych i integracyjnych ścieżek dla osób marginalizowanych – tak aby mogły one uczestniczyć w sektorze kultury w krajach Europy. Chociaż istnieje wiele inicjatyw mających na celu zaangażowanie obywatel_ek/li UE w proces demokratyczny, faktem pozostaje, że wiele głosów w Europie jest pomijanych. Amplify skupia się na poszukiwaniu takich luk w komunikacji i wypełnia je, tworząc platformy umożliwiające włączenie tych głosów w przygotowanie Konferencji. Będąc projektem poświęconym przede wszystkim komunikacji, Amplify pozostaje ważnym elementem w ramach większej integracyjnej inicjatywy.

Opinie wyrażone w tym dokumencie są wyłączną odpowiedzialnością autora i niekoniecznie reprezentują oficjalne stanowisko Parlamentu Europejskiego.

Więcej o projekcie przeczytać można na stronie koordynatora, Culture Action Europe: <https://tiny.pl/9p93h>.

Pełna lista rekomendacji w języku angielskim dostępna jest tu: <https://tiny.pl/9p9zz>.

Koordynacja procesu z ramienia Nadbałtyckiego Centrum Kultury:

Magdalena Zakrzewska-Duda

www.nck.org.pl

Nadbałtyckie
Centrum Kultury
Gdańsk

Instytucja Kultury Samorządu
Województwa Pomorskiego

European Parliament